

Informatienota voor de raad

Datum 29 september 2020

Onderwerp	Actueel beeld financiële gevolgen coronacrisis voor Zwolle
Versienummer	V0.1

Portefeuillehouder K. Sloots

Informant J. van Dijk

Afdeling Concernstaf

Telefoon 038 498 2664

Email J.van.Dijk@zwolle.nl

Bijlagen

1. Totaaloverzicht Rijkscompensatie gemeenten
2. Rapportage Financiële gevolgen coronacrisis per eind augustus.

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Het actuele beeld (per eind augustus 2020) van de financiële gevolgen vanwege de coronacrisis voor de gemeente Zwolle.

Datum 29 september 2020

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

In mei 2020 hebben wij u via de informatienota 'Financiële gevolgen coronacrisis voor Zwolle' geïnformeerd over het eerste beeld van de financiële gevolgen van de coronacrisis op de begroting van de gemeente Zwolle. In die nota hebben wij toegezegd in september met een vervolgrapportage te komen. In deze informatienota schetsen wij de stand van zaken per eind augustus en geven wij inzicht in de reeds getroffen ondersteunende maatregelen, de nadelige effecten en risico's. Tevens geven wij inzicht in de compensatie van het Rijk om de nadelige effecten vanwege de corona op te vangen.

In deze nota gaat het over financiële gevolgen voor de gemeente, maar wij willen benadrukken dat wij trots zijn op de stad. Samen met de stad zijn de problemen aangepakt en hebben wij waar nodig, naast de maatregelen van het Rijk, de financiële nood vanuit eigen middelen zo goed mogelijk gefaciliteerd. Inmiddels staan wij aan het begin van de tweede coronagolf en is het ongewis hoe lang deze duurt en wat de nadelige gevolgen zullen zijn. Maar vanuit de geconstateerde kracht in de samenleving kijken wij met vertrouwen naar de toekomst.

Kernboodschap

Via deze informatienota geven we inzicht in de actuele stand van zaken omtrent de financiële gevolgen vanwege de coronacrisis, waaronder ook de extra kosten vanwege de maatregelen in verband met de anderhalve meter samenleving.

Consequenties

Nu een half jaar na het uitbreken van de Coronavirus in Nederland zien wij dat Zwolle, mede op basis van gericht sturen, al enige maanden in een min of meer beheersbare situatie verkeert. Dat wil zeggen dat de problemen van de eerste dag, nog steeds de problemen van nu zijn. Er zijn nagenoeg geen nieuwe probleemgebieden bijgekomen. Daarbij merken wij wel op dat de onzekerheid over een eventuele tweede golf aanwezig blijft en de gevolgen voor een mogelijke krimpende economie lastig zijn te voorspellen.

Waar wel meer duidelijkheid over is gekomen, is de compensatie die het Rijk beschikbaar stelt. Eind juni is het eerste compensatiepakket en eind augustus is het tweede compensatiepakket door het Rijk vastgesteld. Daarnaast lopen er nog onderhandelingen over enkele resterende onderwerpen.

In deze nota geven wij u een totaalbeeld van de situatie per eind augustus 2020. Dat doen wij aan de hand van volgende indeling:

- Samenvatting financieel beeld
- Budgettaire gevolgen op basis van een college- en raadsbesluit.
- Overige budgettaire gevolgen voor het jaar 2020.
- Compensatie door het Rijk via het gemeentefonds (zie ook bijlage 1)

In bijlage 2 is een uitgebreide rapportage opgenomen, waarin we naast de budgettaire gevolgen ook in gaan op de door de gemeente getroffen specifieke regelingen vanwege het coronavirus.

1. *Samenvatting financieel beeld*

Wij constateren dat de Rijkscompensatie voor het jaar 2020 grotendeels de thans bekend zijnde meerkosten en lagere inkomsten kan opvangen. Maar er blijven nog behoorlijke risico's op mogelijke oninbaarheid vanwege uitstel van betalingen, onvoldoende compensatie hogere bijstandskosten en nog

Datum 29 september 2020

niet bekende meerkosten in bijvoorbeeld de zorg. Het eind van de crisis is nog niet inzicht, evenzo is er onzekerheid over de gevolgen van de verwachte economische recessie. Het Centraal Planbureau verwacht in haar augustusraming dat in de 'bestcase'-scenario de economie in 2021 weer gaat groeien en ingeval de tweede golf komt dat de economie in 2021 verder zal krimpen en de werkloosheid fors zal toenemen.

Gelet op deze onzekerheid houden wij voorlopig in het weerstandsvermogen rekening met een risicobedrag van € 5 miljoen. In het voorjaar van 2021 zullen wij op basis van de jaarrekening 2020 en de dan actuele informatie bepalen of het risicobedrag bijstelling behoeft.

Voor ondersteunende maatregelen zijn wij voornemens € 2,5 miljoen aan budget beschikbaar te stellen om noodlijdende sectoren te kunnen ondersteunen, waarbij wij meewegen of de ondersteuning past bij de doelstelling om de stad vitaal en veerkrachtig te houden. Uit dit budget worden ook maatregelen bekostigd die nodig zijn om de anderhalve meter samenleving vorm te geven vanaf 2021.

De Rijkscompensatie die wij via het gemeentefonds ontvangen parkeren wij voorlopig op een concernstelpost, omdat de meeste financiële gevolgen globaal zijn bepaald. Op basis van de actuele situatie in november komen wij in december met een raadsvoorstel om de begroting 2020 op onderdelen te wijzigen. De uiteindelijke verantwoording over 2020 vindt in de jaarrekening plaats. Wij passen geen direct koppeling toe van verkregen compensatie gelden op bepaalde beleidsterreinen, maar wegen noodzakelijk geachte ondersteuningsmaatregelen af binnen het hierboven genoemde budget van € 2,5 miljoen.

2. *Budgetgevolgen op basis van college- en raadsbesluit*

De afgelopen maanden heeft het College en de Raad een aantal besluiten genomen om bepaalde sectoren te ondersteunen.

2.1 *Cultuur:*

Op 29 juni heeft de raad besloten een maximaal bedrag van € 759.662 als co-financiering voor de OCW Steunmaatregel Culturele Instellingen beschikbaar te stellen waarmee een totaal bedrag van maximaal €3.038.645 voor de Fundatie, Zwolse Theaters en Hedon beschikbaar komt. De gemeentelijke bijdrage te onttrekken aan de reserve incidentele bestedingen onder aftrek van de compensatie die via het gemeentefonds beschikbaar komt.

Tevens is besloten om ook voor het Fraterhuis € 58.409 beschikbaar te stellen vanuit de cultuurbegroting zodat het Fraterhuis maximaal € 233.635 zou kunnen ontvangen.

Daarnaast is 29 juni door de Raad besloten een extra impuls van € 250.000 te geven aan Kunst en Cultuur in Zwolle. Het bedrag komt voor € 200.000 ten laste van de reserve incidentele bestedingen en € 50.000 komt uit de cultuurbegroting.

2.2 *Precario terrassen:*

Op 29 juni heeft de raad besloten over het jaar 2020 geen precario rechten voor de terrassen te heffen (nadeel € 300.000). Het nadeel is verrekend met de reserve incidentele bestedingen.

2.3 *Sport:*

Op 7 september heeft de raad besloten:

De huur voor het gebruik van de sportaccommodaties over de periode van 16 maart tot 1 juni 2020 kwijt te schelden aan die huurder/organisatie die valt binnen de uitgangspunten van de

Datum 29 september 2020

regeling Tegemoetkoming Verhuur Sportaccommodaties COVID-19 (TVS). Eventuele tekorten als gevolg van een gedeeltelijke vergoeding vanuit de TVS worden ten laste gebracht van de algemene middelen.

Over de huur voor het gebruik van de sportaccommodaties in de periode van 1 juni tot 1 september 2020 wordt pas besloten als er duidelijkheid is over een eventuele tweede fase van de TVS of andere Rijksregeling.

Resumé: Inmiddels is in totaal € 1.259.662 ten laste van de reserve incidentele bestedingen gebracht.

3. *Overige budgettaire gevolgen voor het jaar 2020.*

Op dit moment zijn er diverse begrotingsposten waarvan we met zekerheid weten dat ze tot nadelen leiden in 2020, maar de hoogte van de bedragen kan de komende maanden nog enigszins wijzigen. Daarnaast zijn er begrotingsposten (risico's en onzekerheden) die op dit moment niet of nauwelijks in een bedrag zijn uit te drukken.

3.1 *Begrotingsposten die tot nadelen leiden.*

Aan de inkomstenkant van de begroting zien we dat met name de parkeeropbrengsten te lijden hebben onder de gevolgen van de coronacrisis. In april/mei lagen de opbrengsten op circa 30% van de ramingen. Inmiddels liggen de opbrengsten rond de 80%. Op basis van de jaarprognose verwachten wij dat de parkeeropbrengsten ruim € 2 miljoen lager zullen zijn dan geraamd. Ook bij de toeristenbelasting en leges burgerzaken is sprake van lagere inkomsten in de ordegrrootte van € 100.000 tot € 200.000. Op de overige leges zijn de gevolgen beperkt. Voor precario op terrassen is een besluit genomen om deze niet in 2020 op te leggen (zie onder punt 2).

Aan de uitgavenkant is sprake van diverse meerkosten en bij de Wmo-voorzieningen zien we dat er onder andere vanwege corona minder aanvragen zijn geweest. Het voordeel is lastig in een bedrag op te vermelden, omdat er meerdere oorzaken onder liggen die het totale voordelig resultaat op de Wmo-voorzieningen bepalen. (Zie toelichting in Berap 2020-2, onder doel 2.1.3)

De meerkosten zijn verschillend van aard, onder andere door een direct gevolg van de landelijke maatregelen om verdere verspreiding van het coronavirus te bestrijden. Te denken valt aan te maken kosten om de anderhalve meter samenleving vorm te geven en te handhaven, maar ook aan het niet doorgaan van de kermis in de binnenstad, extra kosten bij afval doordat mensen in grote getale zijn gaan opruimen, enkele maanden geen productie kunnen draaien bij Tiem bv., extra kosten maatschappelijke opvang en noodopvang kinderen. Maar ook extra organisatiekosten, zoals werken op afstand, ondersteuning ondernemers, communicatie, inrichten anderhalve meter in de gemeentelijke gebouwen. In de bijgevoegde rapportage (bijlage 2) is een nadere detaillering van de kosten opgenomen.

De totale meerkosten van bovengenoemde ontwikkelingen bedragen circa € 5,4 miljoen. In dit bedrag is geen rekening gehouden met extra kosten vanwege de uitvoering van de Tozo-regelingen, GGD en Veiligheidsregio. Voor de Tozo-regelingen hebben de gemeenten een voorschot van het Rijk ontvangen en verrekening vindt plaats op basis van werkelijk gemaakte kosten. De GGD en de Veiligheidsregio krijgen een directe compensatie van het Rijk, dat wil zeggen de compensatie gaat niet via de boekhouding van de gemeente.

3.2 *Begrotingsposten waarvan het nadeel lastig is te duiden.*

Datum

29 september 2020

Op dit moment zijn er enkele (grote) onzekerheden waarvan de nadelen niet bij benadering zijn in te schatten. De grootste onzekerheid is het risico op oninbaarheid van de verstrekte uitstel van betalingen op gemeentelijke belastingen en huren. Op dit moment staat een totaalbedrag van circa € 5,5 miljoen als nog te ontvangen open vanwege het verleende uitstel. Ook een deel van de cultuur- en sportsector is onderdeel van dit totaalbedrag. Doordat het Rijk voor beide sectoren specifieke regelingen heeft getroffen om voor compensatie in aanmerking te komen, verwachten wij dat het verleende uitstel van betalingen door deze sectoren grotendeels zal worden afbetaald. Stel dat op het totaalbedrag 20% oninbaar blijkt te zijn, dan is het risico € 1 miljoen. Het uitstel van betalingen is verleend tot 1 september 2020. Vanaf september/oktober wordt de invordering weer opgestart, waarbij wij zeker aandacht hebben om maatwerk toe te passen.

Het verstrekken van geldleningen en garantstellingen houdt een zeker risico in zich. Echter het aantal verstrekte geldleningen gerelateerd aan corona is beperkt en ook op de garantstellingen verwachten wij dat de risico's beperkt zijn.

We zien een sterke stijging van het aantal bijstandsccliënten (circa 175 cliënten meer dan eind maart). De VNG is met het Rijk in overleg om compensatie voor de extra lasten te krijgen. Voorlopig blijft het onzeker of de compensatie komt en hoe hoog die zal zijn. Deze risicopost is mede afhankelijk van de toepassing van de vangnetregeling. Komt er geen compensatie in 2020 dan is het risico bij toepassing van de vangnetregeling € 1 miljoen tot € 1,5 miljoen.

Voor de jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning is het landelijk afsprakenkader gevolgd, te weten: dat de financiering van de omzet van zorgaanbieders onverminderd te laten plaatsvinden, zoals die contractueel is overeengekomen dan wel een zo goed mogelijk inschatting daarvan. Op dit moment is er nog weinig zicht op de gemaakte meerkosten bij de zorgaanbieders. Naast de extra kosten zijn er wellicht ook minder kosten omdat niet alle activiteiten plaats konden vinden. Het definitieve resultaat zal in de jaarrekening over 2020 worden verwerkt. Het Rijk heeft aangegeven de werkelijk meerkosten te zullen vergoeden. Hiermee verwachten wij dat het risico beperkt zal zijn.

Bij de uitvoering van de gemeentelijke projecten en grondexploitaties is thans nog weinig te merken van de coronacrisis, waarbij het wel de verwachting is dat hoe langer de crisis gaat duren dit ook zal doorwerken op de projecten en de grondexploitaties.

4. *Compensatie door het Rijk*

Het Rijk heeft aan het begin van de coronacrisis aangegeven dat de gemeenten een reële compensatie zullen krijgen voor de gederfde inkomsten en de gemaakte meerkosten. Inmiddels heeft het Rijk twee pakketten vastgesteld om de gemeenten te compenseren. Daarnaast zijn er afzonderlijke regelingen voor bepaalde sectoren (cultuur, sport, GGD en Veiligheidsregio, lokale media) die ook direct of indirect raken aan de gemeentelijke financiële belangen. De uitvoering van de TOZO regeling voor zelfstandige ondernemers ligt bij de gemeente. Afspraak met het Rijk is dat de gemeente voor de kosten worden gecompenseerd. In onderstaande opzet is dit onderdeel buiten beschouwing gelaten. Meer informatie over de Tozo-regeling is in de bijgevoegde rapportage opgenomen (bijlage 2).

Via het eerste compensatiepakket (eind mei) en het tweede compensatiepakket (eind augustus) worden de gemeenten voor € 1,5 miljard gecompenseerd voor de gemaakte meerkosten en gederfde inkomsten. Van het totaalbedrag gaat € 1,0 miljard rechtstreeks naar de gemeenten. Het overige deel gaat naar de GGD, Veiligheidsregio en lokale media. Ook bij cultuur en sport vindt grotendeels directe

Datum 29 september 2020

bekostiging plaats met de betreffende sector. In bijlage 1 is een totaaloverzicht opgenomen van de Rijkscompensatie aan de gemeenten.

Zwolle ontvangt € 5,3 miljoen via het gemeentefonds in 2020, mogelijk volgt er in de decembercirculaire van het Rijk nog een aanvulling. Daarmee kan de compensatie richting de € 6 miljoen oplopen. Daarnaast is een voorschot ontvangen van € 2,5 miljoen voor meerkosten via de uitkeringen maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. De definitieve verrekening vindt plaats op basis van werkelijk gemaakte meerkosten.

In bijlage 2 is onder onderdeel C een nadere specificatie opgenomen van de ontvangen Rijkscompensatie.

Onderdeel van het tweede compensatiepakket is het opschorten van de opschalingskorting¹. Het Rijk heeft besloten de opschalingskorting, naast 2020, ook in 2021 op te schorten. Voor Zwolle betekent dit in 2021 een voordeel van € 1,2 miljoen. Daarnaast stelt het Rijk middelen beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra kosten bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2021 als gevolg van de coronamaatregelen.

Ook worden aanvullende maatregelen genomen om mensen die hun baan verliezen een beter perspectief te bieden op nieuw werk en inkomen. Te denken valt aan goede begeleiding werk(loosheid)naar werk, (om)scholing, het tegengaan van armoede en problematische schulden, het aanpakken van jeugdwerkloosheid en het beschermen van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Veel van dit flankerend beleid zal worden uitgevoerd door gemeenten, waarvoor ze middelen zullen ontvangen. Op dit moment is nog niet bekend hoe de middelen over de gemeenten worden verdeeld.

De VNG en het Rijk zijn nog in gesprek over de compensatie van de meerkosten bij de afvalinzameling, de bijstandslasten, sport periode na 1 juni en continuïteit meerkosten en inhaalzorg sociaal domein op basis van (landelijk) onderzoek in het najaar.

5. *Rechtmatigheid*

In het kader van corona zijn diverse ondersteunende maatregelen getroffen. Om invulling te geven aan het borgen van de rechtmatigheid van de coronamaatregelen hebben wij diverse acties uitgezet, zoals het rechtmatig inzetten van gemeenschapsgelden, prestatielevering en het maken van risicoanalyse op de gebieden van rechtmatigheid, getrouwheid en fraude. Daarnaast zal het gesprek gevoerd worden over de inzet versus de verwachte uitkomst van de acties. Daarbij kan verkend worden welke ruimte er gevoeld wordt voor:

- Mitigeren van risico's: normenkader aanpassen, landelijke regelingen, vrijstellingen, inzetten aanvullende interne beheersingsmaatregelen (zowel preventief (bijvoorbeeld functiescheiding) als detectief (bijvoorbeeld aanvullend investeren in interne controles).
- Het vooraf accepteren van een afgebakend risico's.

De hiervoor benodigde besluitvorming maakt onderdeel uit van het door de Raad vast te stellen normenkader voor de controle over het boekjaar 2020 en het raadsvoorstel 'financiën corona' die voor de raadsvergadering van december ter besluitvorming geagendeerd wordt.

¹ Het Rijk voert vanaf 2015 gefaseerd een, door de gemeenten betwiste, opschalingskorting door die in 10 jaar (2025) oploopt naar een korting van € 7 miljoen voor Zwolle. Deze opschalingskorting is al jaren een discussiepunt tussen de VNG en het Rijk, omdat het een regelrechte korting is.

Datum 29 september 2020

Communicatie

Is onderdeel van de begrotingsbehandeling.

Vervolg

De gevolgen van de coronacrisis worden geleidelijk aan duidelijker. Er komt steeds meer zicht op de dit jaar te maken meerkosten, de te verwachten inkomstendervingen en op de compensatiemiddelen die het Rijk beschikbaar stelt. Daarbij maken wij wel de kanttekening dat met name de zorginstellingen bij het opstellen van de jaarrekening (voorjaar 2021) meer zicht op de meerkosten krijgen en of deze uit de beschikbare budgetten kunnen worden opgevangen.

De compensatie van het Rijk wordt formeel geregeld via de septembercirculaire van het gemeentefonds. Via de op te stellen beslisnota over de uitkomsten van deze circulaire gaan wij voorstellen de rijksbijdrage in de begroting te verwerken en de ontvangen gelden voorlopig op concernstelpost te parkeren. Eind 2020 verwachten wij beter inzicht te hebben in de eerder genoemde nadelen en zullen wij in december een raadsvoorstel tot wijziging van de begroting 2020 aan de Raad voorleggen.

Conform raadsbesluit van 29 juni wordt de onttrekking aan de reserve incidentele bestedingen van € 759.662 als cofinanciering steunmaatregel culturele instellingen teruggestort in de reserve ten laste van de ontvangen Rijkscompensatie via het gemeentefonds (onderdeel cultuur).

Openbaarheid

Openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Ingrid Geveke

Datum 29 september 2020

Bijlage 1: Totaaloverzicht Rijkscompensatie aan gemeenten

(in mln.)	2020
Reeds ontvangen/toegezegd	
<i>Voor 28 mei jl.</i>	
Lokale media tot 1 juni	11
Sport	90
Eigen bijdrage Wmo	18
Peuter, SMI, VE	8
<i>Brief 28 mei jl.</i>	
Parkeer- en toeristenbelasting tot 1 juni	225
Jeugd en Wmo voorschot	144
Noodopvang kinderen	23
Sw-bedrijven tot 1 juni	90
Lokale culturele voorzieningen tot 1 juni	60
Lokale media na 1 juni	24
Cultuur gemeenten matchingsgeld OCW	49
Totaal reeds ontvangen	742
Aanvullend pakket voor gemeenten en provincies dd 28 augustus 2020	
OV beschikbaarheidsvergoeding	
Meerkosten GGD's	350
Vergoeding Veiligheidsregio's	15
Inkomstenderving tot 1 juni	20
Inkomstenderving na 1 juni (indicatief)	100
Lokale culturele voorzieningen gemeenten na 1 juni en provincies tot 1 juni	68
Buurt- en dorpshuizen	17
Toezicht en handhaving	50
Vrijwilligersorganisaties Jeugd (scouting, speeltuin)	7
Verkiezingen	30
Sw-bedrijven na 1 juni	50
Opschalingskorting	70
	(160 in 2021)
Totaal aanvullend pakket voor gemeenten en provincies	777
Totaal stand gemeenten en provincies bij aanvullingen	1519

Datum 29 september 2020

Bijlage 2: Rapportage Financiële gevolgen coronacrisis per eind augustus.

(zie aparte bijlage), t.z.t samenvoegen in informatienota)